

BEKOBOD TUMANINI IJTIMOIIY VA IQTISODIY GEOGRAFIK RIVOJLANTIRISH MASALALARI

Imonberdiyev Saidazim Jahongir o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA

Hozirgi kunda har bir sohani qamrab olish, rivojlantirish va aholiga sifatli xizmat ko'rsatish masalalarida turli xil chora tadbirlar olib borilmoqda, shu tadbirlar natijasini bizning Toshkent viloyatida joylashgan Bekobod tumani misolida ko'rib chiqamiz. Maqola mazmuni shundan iboratki, unda asosan tumandagi aholiga xizmat ko'rsatish hamda sog'liqni saqlash masalalarida bir qancha ma'lumotlar va statistikalar yoritiladi.

Kalit so'zlar: *Shifoxona, maktab, rekreatsiya va madaniyat.*

Ijtimoiy soha - bu aholiga xizmat ko'rsatish sohasi ya'ni aholiga xizmat ko'rsatuvchi barcha sohalarni o'zida mujassamlashtiradi bular: ta'lim, sog'liqni saqlash, transport sohalari, qishloq xo'jaligi, rekreatsiya dam olish maskanlari hamda madaniy obektlarni o'z ichiga oladi.

Hozirgi kunda mamlakatimizda iqtisodiy sohani intensiv yo'l bilan emas, albatta, ekstensiv yo'l bilan rivojlantirish bosqichidamiz shu jabhada ijtimoiy sohaga ham e'tibor o'zgarib bormoqda ya'ni o'tgan 10 yilga nisbatan (2010-2020-yillar) va shu o'rinda Toshkent viloyatida ham ijtimoiy sohalarga albatta talab darjasi yildan yilga ortib bormoqda chunki aholining soni ortishi va yangi yangi sohalarning kirib kelishi ijtimoiy kommunikatsiya, internet bilan ta'minlanganlik darajasi ham bunga ta'sir etmay qolmaydi. Shuni inobatga olgan holda Toshkent viloyatining Bekobod tumanidagi ijtimoiy sohaga oid ma'lumotlar bilan tanishtirib o'tsak mubolag'a bolmas edi albatta hozirgi kunda tumanda 160 mingdan ortiq aholi istiqomat qiladi va bu aholi uchun 2 ta shifohona, 14 ta ambulator klinikalari, 30ta maktabgacha ta'lim muassasalari, 62 ta umumta'lim maktabi, 1ta kasb hunar maktabi faoliyat olib bormoqda.

Ha albatta sog'liqni saqlash sohasini oladigan bo'lsak bu sohada tumanda 2ta shifohona faoliyat olib bormoqda va u bir vaqtning o'zida 357 ta bemorga xizmat ko'rsatadi 2022-yilgi ma'lumotga qaraganda bu ko'rsatkich 2010-yilda 370 ta bemorga mo'ljallangan koyklar mavjud bo'lgan demak bu raqamlarni aholi soniga oldaigan bo'lsak tibbiyot sohasidagi shifohonalar sig'imini oshirish va aholidan tushayotgan

murojaatlarga asoslanib yuqori malakali kadrlar bilan ta'minlash eng ustuvor vazifa hisoblanadi.

Keyingi soha albatta **ta'lim** sohasi bo'lib hozirda eng og'riqli nuqtalarimizdan biri hisoblanadi chunki Bekobod tumani miqyosida 62 ta maktab foaliyat olib bormoqda va hududlardagi maktablarning sharoiti juda og'ir ahvoldaligi aytsak mubolag'a bo'lmaydi albatta chunki ba'zi maktablarda isitish tizimi bilan bog'liq muammolar kuzatilayotgan bo'lsa, ba'zilarida xonalar ta'miri sifati past va ba'zi hududlarda aholi uchun maktabning uzoqligi va bu masofada arzon transport qatnovi yo'qligi bilan bog'liq muammolar aks etadi. Bundan tashqari so'nggi yillarda xususiy ta'lim muassasalarining faoliyati birmuncha rivojlandi ya'ni xususiy maktab va abituriyent tayyorlovchi o'quv markazlarining ta'lim jarayonida muhim ta'sir ko'rsatdi, chunki bular ta'lim jarayoniga birmuncha sifatli bo'lgan kadrlarni tayyorlab beryapti. Bunga qo'shimcha qilib maktabgacha ta'lim muassasalarini ham keltirishimiz mumkin, ularning soni 2010-yilda 28 tani tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilga kelib bu ko'rsatkichlar 30 tani tashkil etmoqda yoki bu statistika aldoqchi yoki haqiqatdan ham bu sohaga umuman e'tibor qaratilmayapti, chunki tuman aholisi soni yiliga 2 mingtaga ko'payganda ham yiliga maktabgacha ta'lim muassasalariga talab bo'ladi, lekin buni statistikalarda ko'rmayapmiz.

Transport sohasi haqida gapiradigan bo'lsak, eng katta muammolar shu sohada bo'lsa ajab emas, albatta, chunki aholiga xizmat ko'rsatuvchi avtomobil qatnovi narxi juda qimmatligi va bundan aholi vakillarining noroziligini ko'rishimiz mumkin. Chunki bu muammoning eng asosiy sababi emas boshqa hududlardan tuman markaziga ya'ni Zafar shaharchasiga qarab arzon transport vositalarining yo'qligi, avtobus qatnovi yo'qligini ko'rishimiz mumkin, bu muammoni hattoki Bekobod shahri misolida ham ko'rishimiz mumkin, chunki tuman aholisi har qanday ijtimoiy maqsadlarda shaharga harakatlanadi, lekin bu oraliqda arzon transport vositasi yo'qligi aks etadi. Va yana bir muammo transport vositalari harakatlanuvchi yo'llari sifatining juda pastligi eng dozarb muammolardan bo'lib qolmoqda albatta tuman markazi va unga boruvchi yo'llarni hisobga olmaganda boshqa qishloq ovullar hududidagi yo'llar Sobiq Ittifoq davridan beri yangilanmagani aks etadi.

Sog'liq saqlash ya'ni tibbiyot sohasi bu eng muhim soha hisoblanadi, bevosita ta'lim sohasi bilan chambarchas bog'liq holda chunki hozirgi kunda tumanda 2 ta shifoxona ya'ni bitta katta shifoxona va uning negizida 1 ta oilaviy poliklinika xizmat ko'rsatib kelmoqda va bu sohada xizmat ko'rsatish qamrovicheklanganligi yaqqol ko'zga tashlanadi ya'ni raqamlarda ham bu aks etadi albatta chunki hozirda 357 ta bemorga bevosita xizmat ko'rsatish uchun koykalar mavjudligi raqamlarda aks etadi bundan tashqari va tibbiyot sohasidagi kadrlar yetishmasligini viloyat miqyosida va tuman miqyosida ham yaqqol ko'rishimiz mumkin. Va yaxshi kadrlarni xususiy

tibbiyot muassasalariga o'tib ketish holatlarini ham kuzatishimiz mumkin. Buning sababi tibbiyot muassasalarida oylik miqdorining ham pastligi desak mubolag'a bo'lmaydi.

Madaniy obektlar va mehmonxonalar soni bu hududda yo'q desak mubolag'a bo'lmaydi chunki turistlar uchun hech qanday turistik obektlar ya'ni tarixiy obidalar mavjud emas, bundan tashqari Bekobod tumani hududi tekislik va daryo, dengiz yoki ko'llardan uzoqda joylashgan hudud bo'lgani uchun dam olish maskanlari ham yo'q bu soha ya'ni servis sohasini rivojlantirish ya'ni shaharlar ko'lamini oshirish orqali bu sohani rivojlantirsa, bo'ladi albatta. Shu sababdan tumanda rekreatsion resurslar ko'lami past desak yoki qobiliyatsiz desak mubolag'a bo'lmaydi.

XULOSA

Statistik tahlillarni birmuncha o'rganib chiqqan holatda tuman ijtimoiy holatini o'rgandik va shuni aytishimiz mumkinki, tumanda ijobiy holatlarga qaraganda salbiy taraflarning yuqoriligi har bir sohada jumladan: ta'lim, sog'liqni saqlash va transport sohalorida yaqqol ko'zga tashlanib turibdi bu sohalarni rivojlantirish, albatta, sarmoya ajratish yoki bu sohalarga ajratilgan sarmoyani o'z joyiga sarflash bilan yechim topishimiz mumkin. Va shu orqali tumanda aholiga xizmat ko'rsatish va aholini mehnatga bandligini oshirishimiz mumkin albatta.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. www.Stat.uz
2. www.lawinsider.com
3. www.smartcapitalmind.com